

Drotár z Námestova s 5 kilami drôtu na Expe 2017 v Kazašskej Astane

Legendárny slovenský zbojnícky kapitán Juraj Jánošík údajne prekliat obyvateľov drotárskej obce Veľké Rovné, ktorí ho zo strachu pred panstvom zradili, slovami: „Vezmite si drôt i kliešte a túlajte sa svetom ako drotári, lebo lepší život si nezaslúžite!“ Toto prekliatie, akoby sa stalo symbolom majstrov drotárskeho remesla a tak trochu sa dotýka aj nášho Námestovčana – umeleckého kováča a drotára Štefana Smržíka, ktorý sa zo vzázkom drôtu a jeho

výrobkami túla po svete aj v dnešných časoch.

Drotársky majster Štefan Smržík, ktorý pracuje v strojárskych firmách v Námestove, ma on a jeho práca s drôtom zaujali už pred rokmi. Minulý rok sa jeho mimoriadne umenie stalo aj predmetom môjho zápisu do kroniky mesta, aby sa jeho meno a schopnosť premeniť drôt na umenie, zachovali pre ďalšie generácie, lebo si to naozaj právom zaslúži. V roku 2008 Štefanovi Smržíkovi bola priznaná kvalifikácia „majster ľudovej umeleckej výroby“ a pôsobil aj ako lektor drotárstva pri ÚĽUV v Bratislave. S drôtom pracuje od roku 1998 a k drotárstvu priviedlo aj vedomie, že jeho predkovia pracovali s kováčstvom a drôtom. Smržíkovci boli významný kováčsky rod. Začínajúci predok vo Vavrečke bol aj ocenený Jozefom II. a dostal ocenenie Zlatú bulu za kovanie vozov.

Štefan sa venuje najmä výrobe úžitkových predmetov inšpirovaných tradičnými vzormi, ale z drôtu vytvára aj plastiky a skúša aj umiestňovať drotárske prvky na kovaných predmetoch a prepájať tak obidve remeslá. Spolupracuje aj s Považským múzeom – pravidelne sa zúčastňuje stretnutí drotárov a zapája sa do tematických úloh v rámci muzeálnych tvorivých dielní. Múzeum jeho prácu prezentuje na výstavách doma i v zahraničí, kde získal niekoľko ocenení za svoje diela. Svoje drotárske remeslo v minulosti prezentoval aj na svetovej výstave EXPO 2000 nemeckom Hannoveri a v Soule Južnej Kórei, na festivale Svetových majstrov. Festivalu sa osobne nezúčastnil, prezentovali ho jeho výrobky. Ale tohoročnú ponuku do Kazašskej Astany napokon prijal.

Na Expe 2017 v Kazašskej Astane

Stredoázijský Kazachstan je deviata najväčšia krajina sveta (a najväčšia vnútrozemská) a bola kedysi súčasťou Sovietskeho zväzu. Ak ste si mysleli, že hlavným mestom Kazachstanu je Alma-Ata, nie ste až tak ďaleko od pravdy. Totiž, skutočne sme sa to tak učili ešte pred niekoľkými rokmi a Astana je hlavným mestom tohto stredoázijského štátu len od roku 1997. Astana sa nachádza v stepnej oblasti v strednom Kazachstane. Má rozlohu asi 722 tisíc kilometrov štvorcových, čo je približne dvojnásobná plocha, na akej sa rozprestiera naša Bratislava. Pokiaľ ide o počet obyvateľov, ten je na úrovni 700 tisíc, pričom ešte v roku 2003 malo toto mesto približne o dvesto tisíc obyvateľov menej.

„Problémy s pokazeným lietadlom v Budapešti, odkiaľ sme odlietali, neveštili nič dobré,“ začína svoj rozhovor Štefan. „Dali nám náhradné lietadlo, ale s menším počtom sedadiel a oznámili nám, že buď niekto nepocestuje dobrovoľne, alebo oni si budú vyberať. Už to vyzeralo, že napokon nepocestujem, ale nakoniec nám trom výrobcami – modranskej keramiky, fujár a drotárskych výrobkov povolili let... takže nasledoval priamy let do Kazachstanu, ktorý trval päť hodín. V

hlavnom meste Kazachstanu-Astane ma uchvátilo staré, aj nové mesto, ktoré porovnávajú s Dubajom. Kazašská metropola Astana je podľa plánov dostavaná len asi na 30 percent, no aj táto tretina ponúka veľkolepú a ohromujúcu architektúru. Mesto by malo byť skompletizované do roku 2030 a už teraz je viac než isté, že to bude stáť za to.

Do Astany som si zo sebou priniesol drôteného kohúta (na obrázku), sošku sediaceho drotára ako pracuje a ďalšie úžitkové predmety. Najviac bol obdivovaný kohút. Mal som zo sebou asi 5 kg drôtu. Z neho som vyrábal misy a menovky. Menovky mali u návštevníkov slovenského pavilónu mimoriadny úspech a každý večer ma ruky boleli od celodňového krútenia drôtu. Deň 18. júl bol stanovený ako Národný deň SR na EXPO 2017 Astana. V slovenskom pavilóne sa zišla naozaj dobrá partia-Lúčnica, Nebeská muzika, Pastierske cifry z Turca, moderátorka Alena Heribanová (na obrázku v Š.Smržíkom) a pod. Slovenský pavilón bol ohodnotený ako siedmy najkrajší zo 120 krajín. Zažil som tu aj niekoľko úsmevných stretnutí.

Napríklad sa pri mne pristavili dvaja Slováci ktorí sú ženatí v Astane. Rehoľnú sestru, ktorá tam žije 15 rokov a pochádza z Brezovice. Tam som si uvedomil aký je svet malý. Alebo bývalí vojaci, ktorí sa so zvedavosťou pýtali, kde sa nachádza Slovensko. Keď som im to vysvetlil, tak radostne zakričali: „Zvolen-Očová... veď tam sme slúžili na vojne.“

Kazachovia sú naozaj ústretoví, usmievaví a otvorení ľudia. Obchody sú tam tie isté ako u nás, služby fungujú a v reštauráciách sa dobre najete do 5-6 € aj s pivom v cene. V Astane až extrémne dbajú na čistotu. Po metropole sa môžete voziť taxíkom do omrzenia za 3€. Pre zaujímavosť liter benzínu tam stojí 50 centov. Moje dojmy z tejto krajiny sú naozaj pozitívne a ani som si nepripadal, že som v moslimskej krajine (sunnitskí moslimovia tvoria 62% a katolíci so 0,66% patria medzi menšinové náboženstvá), ukončil svoje rozprávanie Štefan.

Miroslav Hajdučík